

VERNIEUWBOUW POPPODIUM HEDON IN ZWOLLE

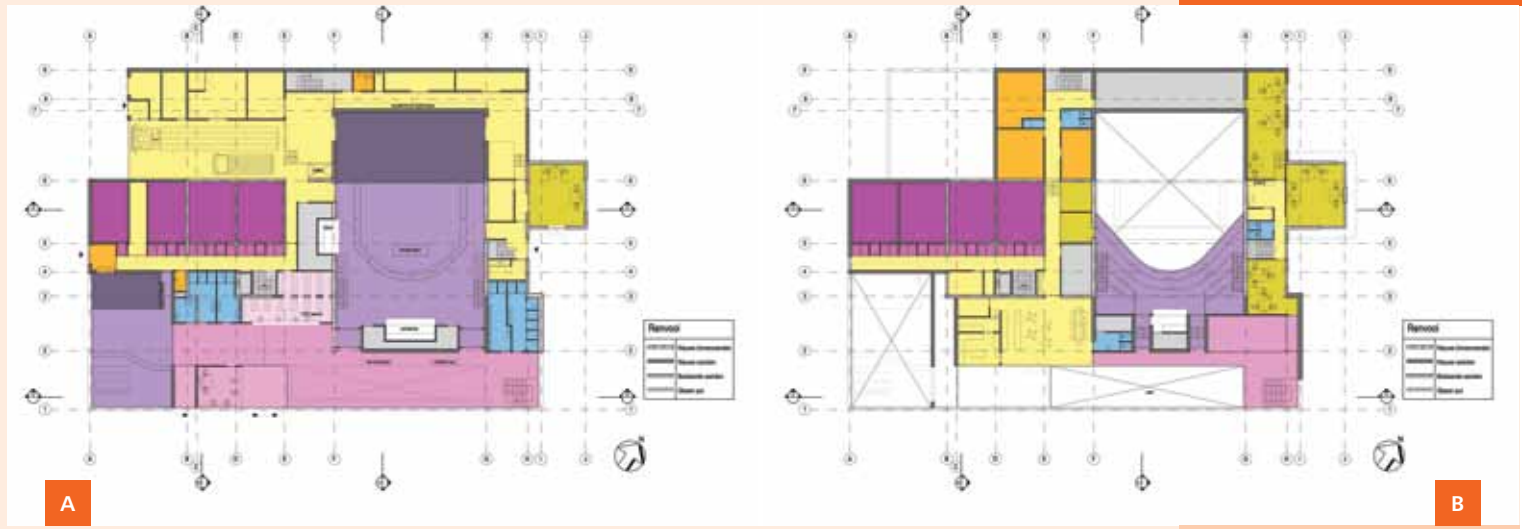
HET IN 1973 OPGERICHTE **POPPODIUM HEDON** IN ZWOLLE, IN 2013 OP HET FESTIVAL NOORDERSLAG ONDERSCHIEDEN MET **HET IJZEREN PODIUMDIER** VOOR HET BESTE POPPODIUM VAN NEDERLAND, IS VERBOUWD EN UITGEBREID. DE BESTAANDE GROTE ZAAL IS VERGROOT TOT EEN BEZOEKERSCAPACITEIT VAN 850 PERSONEN. DAARNAAST ZIJN ONDER MEER EEN POPCAFÉ (TEVENS POPZAAL VOOR 200 PERSONEN), DRIE NIEUWE OEFENRUIMTEN EN EEN INTERN LOADING DOCK GEREALISEERD.

Het oude Hedon was te krap behuisd. De entree klein, de garderobe minimaal. Er was geen foyer en backstage hoegenaamd geen ruimte. “De accommodatie van het goed lopende Hedon was toe aan professionaliteit. De capaciteit van de grote zaal en het popcafé annex popzaal werd opgekrikt. En er kwam meer publieksruimte, onder andere een royale entree met foyer (240 vierkante meter),” zegt Roel ten Bras, van TenBrasWestinga ARCHITECTUUR /INTERIEUR en STEDENBOUW, de ontwerper van de vernieuwbouw in Zwolle. “Backstage is een enorme verbeteringsslag gemaakt – er was hoegenaamd niks – nu 400 vierkante meter. Het laden en lossen kan nu inpandig gebeuren, om overlast voor de buurt te voorkomen. Het podium heeft nu met 15,5 x 8 x 10 meter volwaardige afmetingen, niet alleen in lengte en breedte maar ook in hoogte. En er is ruimte gecreëerd om het podium heen voor changementen. Het aantal oefenstudio’s werd uitgebreid van vijf naar zeven. Kantoren zijn opnieuw ingedeeld, en Hedon heeft nu drie kleedkamers met een aparte artiestenfoyer, voorzien van een dakterras.” Ten Bras: “Hedon is twee keer zo groot geworden: de nieuwe grote zaal en de kleine zaal hebben een oppervlak van respectievelijk 445 en 110 vierkante meter.”

DE HUID VAN HET GEBOUW REFEREERT AAN DE KLEUR VAN ZAALLICHT BIJ CONCERTEN. DE OPBOUW IS TWEELAGIG: EEN PAARS GEOATE GOLFLAAT ALS ONDERGROND, MET DAAROVER EEN GEPERFOREERDE ZWARTE PLAAT, WAAR JE DOORHEEN KIJKT ALS JE ER RECHT VOOR STAAT, MAAR DIE DICHT LOOPT ALS JE ER LANGS KIJKT. DE GEVEL WORDT AANGELICHT. DE BANEN VAN DE SPOTS KOMEN TERUG IN DE RAMEN VAN DE FOYER.

HET OUDE GEBOUW IS NIET ALS ZODANIG HERKENBAAR GEMAAKT. WEL IS DE INTIMITEIT IN DE ZAAL – WAAROM HEDON GEROEMD WERD – GEKOESTERD. HEDON HEEFT EEN INTIEME POPZAAL, MET PUBLIEK DICHTBIJ HET PODIUM, MET PERFECTE ZICHTLIJNEN.

'DE BRAND-VEILIGHEIDSEISEN ZIJN VOOR EEN POPPODIUM OP ZICHZELF NIET STRENGER DAN VOOR UTILITEITSBOUW, MAAR VANWEGE DE HOEEELHEID MENSEN IN ÉÉN RUIMTE IN EEN GEBOUW IS HET EEN INTERESSANTE PUZZEL.'

UITGANGSPUNTEN

Ten Bras moest in het ontwerp enkele uitgangspunten scherp in de gaten houden: "De opdracht was om de intieme sfeer van het oude Hedon te behouden. Met het oog op duurzaamheid moest zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van bestaande constructies. De publieke ruimte en backstage moesten strikt gescheiden zijn. Hoog op het lijstje stond ook de wens om een royale, maar intieme foyer voor de grote zaal te maken, met 'inkijk' in de kleine zaal annex popcafé. En er moest een multifunctionele ruimte komen, een artiestencafé op de grens van publiek en backstage, met een dakterras boven de entree (artiesten kunnen zich laten zien...)." Deze puzzel vertaalde de architect in een logistiek slimme plattegrond. "We hebben eigenlijk twee zalen gemaakt met daartussenin een ruimtelijke publieksfoyer, en daar achter een alles verbindende backstage-ruimte."

VEILIGHEID

Controle is belangrijk, zegt Ten Bras. "Publieksstromen moet je efficiënt en met inzet van zo weinig mogelijk mensen kunnen beheersen. Je komt binnen vanuit één centrale entree. Maar door twee compartimenten te maken, één voor de grote zaal en één voor de klein zaal, voorkom je dat er een mengeling van bezoekers ontstaat. We hebben gescheiden bezoekersstromen gemaakt. Maar na afloop van de concerten wordt die scheiding weer opgeheven en kun je elkaar ontmoeten in één gedeelte publieksruimte. Er zijn nog meer compartimenten, zegt Ten Bras: "De oefenstudio's zijn ook een eigen compartiment met eigen toegang van buitenaf. De verbindingen tussen de verschillende compartimenten zijn als sluis of gang uitgevoerd met aan weerszijden deuren met pasjes-vergrendeling."

DUURZAAMHEID

Duurzaamheidseisen zijn direct vertaald in het

ontwerp door behoud van zoveel mogelijk bestaande delen van het gebouw. Ook energetisch zijn stappen gezet. Allereerst natuurlijk door het gebouw heel compact te houden, wat energetisch altijd gunstig is. De w-installaties bestaan uit meerdere kleine componenten, die afzonderlijk en alleen draaien als er vraag is. Op de klimaatinstallaties is slimme regeltechniek toegepast om energie te sparen. Zo is gekozen voor het BaOpt-klimaatstelsel, een zeer energiezuinig systeem. En alle verlichting is led. Op het dak van Hedon worden nog 87 zonnepanelen gemonteerd, van Zonnegilde in Kampen, waarmee Hedon een groot gedeelte van de benodigde elektrische stroom zelf opwekt. Met deze installatie is Hedon een van de duurzaamste poppodia van Nederland.

De zonnepanelen staan straks ook verticaal, als afscherming van de luchtbehandelingskanalen. Dat is bijzonder. Door verticale toepassing ontstaat een optimaal energierendement. Zonnegilde: "Vanwege de beperkte ruimte op het platte dak is gekeken naar een optimale balans in ruimte, rendement en uitstraling. Naast de verticale panelen is tevens gekozen voor het toepassen van Solfixx panelen op het plat dak. Deze panelen bieden het hoogste rendement per vierkante meter. Deze panelen hebben geen randen waardoor ze onderhoudsarm zijn."

BRANDVEILIGHEID

"De vernieuwbouw van Hedon voldoet voor wat betreft brandveiligheid aan de Bouwbesluitseisen voor nieuwbouw." Dat Margriet Lautenbach, van Peutz in Zoetermeer. Peutz trad op als adviseur bouwphysica, akoestiek en brandveiligheid. Lautenbach maakt één kleine uitzondering: "En dat betreft de doorgangshoogte van de bestaande bouw delen. Maar voor de rest, zowel voor wat betreft compartimentering als ontvluchting, zijn er geen concessies gedaan om de veiligheid te waarborgen."

Lautenbach: "De brandveiligheidseisen zijn voor een poppodium op zichzelf niet strenger dan voor utiliteitsbouw, maar vanwege de hoeveelheid mensen in één ruimte in een gebouw is het een interessante puzzel om zowel de compartimentering als de ontvluchting op een logische manier op te lossen. Hedon is compact genoeg om de compartimenten beneden de 1000 vierkante meter te houden, dat is een stuk praktischer dan het toepassen van een sprinklerinstallatie. Bij Hedon is er een tweeledig gebruikconcept: de grote zaal, kleine zaal en oefenruimten moeten zowel onafhankelijk van als in samenhang met elkaar te gebruiken zijn. Afhankelijk van de concerten zijn bepaalde deuren en doorgangen soms toegankelijk, soms afgesloten. In alle situaties moet de brandveiligheid en de ontvluchtingscapaciteit gewaarborgd zijn. Tegelijkertijd moet het publiek voor Hedon beheersbaar zijn. Het was flink puzzelen om de verschillende publieksstromen en capaciteiten bij calamiteit in kaart te brengen en te koppelen aan deuropeningen, draairichtingen en panieksluitingen, maar het is gelukt."

AKOESTISCHE ASPECTEN

Voor de functionaliteit, en dus voor de exploitatie van een poppodium zijn een aantal akoestische aspecten van groot belang: de ruimteakoestiek van de grote zaal, kleine zaal en de oefenruimten, de geluidisolatie tussen deze ruimten onderling, en de geluidemissie naar de omgeving. Lautenbach: "De ruimteakoestiek is vooraf uitgebreid berekend voor deze ruimten. Basis voor het akoestisch ontwerp is een meerlaags, breedbandig absorptiemateriaal wat er voor zorgt dat de nagalmtijd in het relevante frequentiegebied zowel kort als vlak is. Dit materiaal is door de aannemende partij ter plaatse naar ons advies opgebouwd op zowel grote delen van het plafond als op dat van de wanden. De architect heeft ervoor gezorgd dat deze absorptiemaat-

regelen volledig geïntegreerd zijn in het ontwerp van de zalen, en derhalve nauwelijks visueel opvallen. Luistertechnisch zijn de maatregelen goed waarneembaar. Hedon heeft met name in de grote zaal een prachtig luidsprekerconcept, wat in de nieuwe akoestiek zeer goed tot haar recht komt: het totaal klinkt verfrissend strak en intens.

Voor de interne geluidisolatie is er een gebouwdilatatie gekomen tussen de nieuwbouw kleine zaal en bestaande bouwdeel met grote zaal. De bestaande constructies zijn waar nodig voorzien van voorzetconstructies om de geluidisolatie te verbeteren. De grote zaal en kleine zaal hebben beide een flinke dubbele wand- en dakconstructie om de geluidemissie naar de nabijgelegen woonomgeving voldoende te beperken. Zowel de gebruikers als ontwerpende partijen schrokken er soms van wat voor constructies er voor nodig zijn om een voldoende geluidisolatie te realiseren. Maar een poppodium midden in een woonomgeving is een kritische noot. Er is geen sprake van 'van rechtsens verkregen niveau', het poppodium zal aan het Activiteitenbesluit moeten voldoen.

Voor de exploitatie van de zalen is het eveneens noodzakelijk dat deze onafhankelijk van elkaar kunnen functioneren, en dat houdt in dat als de deuren dicht zijn, de andere zaal niet storend waarneembaar is. Het is niet alleen het uitdenken van de benodigde dubbele constructies wat een uitdaging is. Het integreren van de voorzieningen in het ontwerp, en regelmatige uitvoeringscontroles op de bouw, het oplossen van knelpunten die altijd opduiken bij een renovatie, maken het totale proces interessant. Uiteindelijk is het altijd prettig als het lukt om alle nodige voorzieningen in het ontwerp, en binnen budget, gerealiseerd te krijgen."

DE OVERZICHTELIJKE INDELING EN ONTVLUCHTINGSMOGELIJKHEDEN MAAKT HET GEBOUW VEILIG EN BRUIKBAAR IN VERSCHILLENDE CONFIGURATIES.
A. BEGANE GROND.
B. EERSTE VERDIEPING.

PROJECTGEGEVENS

Opdrachtgever: Gemeente Zwolle
Architect: TenBrasWestinga
ARCHITECTUUR / INTERIEUR en STEDENBOUW
Bouwbedrijf: Friso Bouwgroep
Adviseur bouwphysica, akoestiek en brandveiligheid: Peutz Zoetermeer
Bouwkostenmanagement en directievoering: BBN
PV panelen levering en installatie: Zonnegilde, Kampen

'PUBLIEKS-STROMEN MOET JE EFFICIËNT EN MET INZET VAN ZO WEINIG MOGELIJK MENSEN KUNNEN BEHEERSEN.'

FOTOGRAFIE

Studio Christiaan de Bruijne Zaandam